

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин, Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин жана Кыргыз билим берүү академиясынын алдындагы Д 13.20.623 диссертациялык кеңешинин мүчөсү, педагогика илимдеринин доктору профессор Рысбаев Сулайман Казыбаевичтин изденүүчү Музулманов Мелисбек Узеновичтин педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн сунуш кылган «Мектепте кыргыз адабиятынан класстан тышкаркы окууну уюштуруунун жана өткөрүүнүн методикасы» деген темадагы адистиги 13.00.02-окутуу менен тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз адабияты) шифрына ылайык жазылган диссертациялык ишине

РАСМИЙ ОППОНЕНТТИК ПИКИРИ

Илимий жетекчиси-Муратов Абдыкерим Жаркынбаевич, педагогика илимдеринин доктору, профессор

1. Изилдөөнүн темасынын адистикке дал келиши

Музулманов Мелисбек Узеновичтин педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн сунуш кылган «Мектепте кыргыз адабиятынан класстан тышкаркы окууну уюштуруунун жана өткөрүүнүн методикасы» деген темадагы диссертациялык иши Д. 13.20.623 диссертациялык кеңешинин адистигине туура келет.

2. Изилдөөнүн актуалдуулугу:

Аталган изилдөө бүгүнкү күндө мектепте кыргыз адабиятын окуп-үйрөнүү методикасы илими үчүн актуалдуу, себеби:

- мектеп окуучуларын адабий-теориялык, тилдик-коммуникативдик, социомаданий, этномаданий компетенттүүлүктөрүн калыптандырууда класстан тышкаркы окуу эң маанилүү факторлордун бири болсо да, азыркы мектеп практикасындагы класстан тышкаркы окуу иштери формалдуу түрдө гана жүргүзүлүп келе жатышы;

- класстан тышкаркы окуу боюнча методисттердин эмгектери, мугалимдердин тажрыйбалары аздыр-көптүр болсо да, бул маселе илимий-методикалык жактан атайын максатта изилденип чыкпагандыгы;

- класстан тышкаркы окууну уюштуруунун жана өткөрүүнүн методикалык негиздеринин дүйнөлүк педагогиканын жетишкендиктерине таянылуу менен заманбап технологиялары иштелип чыкпагандыгы.

3. Изилдөөнүн илимий жыйынтыктары:

1-жыйынтык: кыргыз адабиятын окутуунун методикасында эң алгачкы жолу класстан тышкаркы окууну уюштуруу жана өткөрүүнүн

методикасы заманбап педагогикалык талаптарга ылайык аныкталган, анда класстан тышкаркы окуунун мазмунун өркүндөтүүнүн илимий-практикалык мүмкүнчүлүктөрү ачылган;

2-жыйынтык:- окуучулардын класстан тышкаркы окуу процессинде ээ болуучу адабий-теориялык, тилдик-коммуникативдик компетенттүүлүктөргө жетишүүнүн жолдору көрсөтүлгөн;

3-жыйынтык: изилдөөнүн натыйжасында окуучулардын окурмандык кызыгууларын класстан тышкаркы окутуу аркылуу жогорулатуунун технологиялары иштелип чыккан;

4-жыйынтык: класстан тышкаркы окууну уюштуруунун жана өткөрүүнүн методикасы адабият курстарынын баскычтарына, окуучулардын курак айырмачылыктарына ылайык өзгөчөлүктөрү так көрсөтүлгөн;

5-жыйынтык: сунуш кылынган заманбап методикалык ыкмалар, жолдор, каражаттар тажрыйбалык-эксперименттик иштин жыйынтыктарынын негизинде текшерилип, натыйжалуу жолдору практикага сунушталган.

Ушундай жыйынтыктарына карап, аталган диссертациялык иште алгылыктуу илимий жаңылыктар, ачылыштар, жаңы идеялар алынган деп эсептөөгө болот.

4. Диссертациядагы алынган натыйжалардын негизделишин жана ишенимдүүлүгүн булар далилдейт:

1-жыйынтык: класстан тышкаркы окуу (КТО) менен сабактан (класстан) тышкаркы иштердин биримдигинен келип чыгуучу адабий билим берүүнүн бир формасы деп каралгандыгы;

2-жыйынтык: КТОдо- талкууга алынуучу чыгармаларды эркин тандоого укук берилүүчү педагогикалык аянтча катары изилденгендиги;

3-жыйынтык: соңку кездеги кыргыз адабиятынын өкүлдөрүнүн чыгармалары менен таанышуунун кеңири мүмкүнчүлүгү ачылгандыгы;

4-жыйынтык: окуу программалары жана окуу китептери менен иштөөгө толуктоо жана чыгармачыл окуу эркиндиги берилгендиги;

5-жыйынтык : окуучунун окурмандык өз алдынчалыгын өнүктүрүүнүн маанилүү фактору катары каралганы жана окуучунун окурмандык кызыгууларын калыптандыруунун эң мыкты звенолорунун бири болуп кызмат кылары.

5. Диссертациялык иштеги илимий жыйынтыктардын жаңылыгынын деңгээли:

1-жыйынтык: жарым-жартылай жаңы, окуучунун китептен алыс болушу- аны «демографиялык катастрофага» алып келүү коркунучу эске алынган;

2-жыйынтык: жаңы, адамды руханий кыйроодон чыгаруунун бир жолу көркөм адабият экендиги айтылып, КТО аркылуу алардын кыргыз

баласынын дүйнө таануусуна, окурман катары ой жүгүртүүсүнө, кругозоруна таасир этери далилденген;

3-жыйынтык: жаңы, КТО класстан тышкаркы окуу баланын акыл-эси жактан ар тараптуу инсан катары калыптануусуна, анын фантастикалык, романтикалык дүйнөсүн өстүрүүгө жардам берери кыргыз адабиятынын мисалдары менен айтылган;

4-жыйынтык: жарым-жартылай жаңы, көркөм адабият аркылуу адамды таанып билүү, турмуштагы ак менен караны, жакшылык менен жамандыкты, оң менен терсти ажыратууга көмөктөшөрү экспериментте сыналган;

5-жыйынтык: жаңы, КТО аркылуу баланын сөз корун байытуу, эстетикалык табитин жогорулатуу иштери бирге жүрөрү кыргыз мектебинин мисалдары менен далилденген.

6.Алынган жыйынтыктардын ички биримдиги:

Изилдөөдөгү алынган жыйынтыктар ички биримдикке, уланмалуулук мүнөзгө, логикалык ырааттуулукка, маанилик байланыштуулукка ээ.

7. Алынган жыйынтыктарды тиешелүү проблемага, теориялык же колдонмо маселеге багытталышын баалоо:

Диссертанттын илимий - изилдөөсүндө мектепте класстан тышкаркы окуунун жаңы программасы иштелип чыккан жана Кыргыз адабиятынан класстан тышкаркы окууну натыйжалуу жүргүзүү аркылуу окуучунун адабий-чыгармачылык шыгын өнүктүрүү багыттарын иштеп чыккан. Бул корутундулар - тармак үчүн маанилүү.

8.Диссертация негизги жоболорунун, жыйынтыктарынын, бүтүмдөрүнүн жетиштүү санда жарык көрүшү:

Изилдөөнүн жыйынтыктары Республикалык бир нече илимий-практикалык конференцияларда жайылтылган жана да, 3 методикалык эмгекте, чет өлкөлүк басылмаларда 3, Кыргызстандын илимий –методикалык басылмаларында 7 илимий макала түрүндө жарыяланган.

9.Авторефераттын мазмуну диссертация менен дал келиши:

Авторефераттын мазмуну диссертациянын мазмуну менен толук мазмундаш жана жоболору, максат-милдеттери, тыянактары, сунуштары толук дал келет.

10. Диссертациянын мазмунунда жана жасалгаланышында кеткен айрым мүчүлүштүртөр жана эскертүүлөр:

1) Класстан тышкаркы иштөө учурунда текст менен иштөөдө сөз маанисин чемелөө жумуштары үстүртөн болуп калган, ушул маселеге дагы да көбүрөөк басым коюп иштесе жакшы болмок.

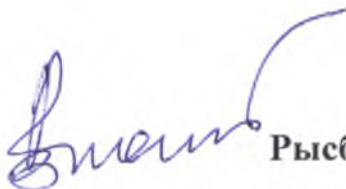
2) Экинчи главанын 2-параграфында эксперименталдык иштерин жүргүзүүдө бир канча методдор менен иштегенин баяндап берген, ошентсе да 79-бетте дагы да бир нече методдорду санап өткөн, бирок алар менен кандай иштегени айтылбаган, жөн гана тизмеленип калган, аны алып таштаса деле болмок, ырас киргизгенден кийин түшүндүрүп кетсе болмок.

Бирок бул айтылган сын пикир менен эскертүү диссертациянын мазмунунун толуктугуна терс таасир бербейт. Диссертация жогорку деңгээлде, сабаттуу жазылган.

11. КР ЖАКтын “Окумуштуулук даражалдарды ыйгаруу тартиби жөнүндөгү Жобосунун талаптарына диссертациянын дал келиши.

Издөнүүчү Музулманов Мелисбек Узенович педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн сунуш кылган «Мектепте кыргыз адабиятынан класстан тышкаркы окууну уюштуруунун жана өткөрүүнүн методикасы» деген темадагы диссертациялык иши КР ЖАКтын “Окумуштуулук даражалдарды ыйгаруу тартиби жөнүндөгү Жобосунун талаптарына толук дал келет, ал эми автору Музулманов Мелисбек Узеновичти педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алууга толук татыктуу деп эсептөөгө болот.

Расмий оппонент:

Рысбаев С.К., п.и.д., профессор

«Профессор С.К. Рысбаевдин колун тастыктайм».

КББАнын кадр бөлүмүнүн башчысы:

10.05.2021-ж.

*Дата постановки
отзыва в ДС 13.20.623
10.05.2021г
У. Рысбаев С.К.*

